

מתורתו של צדיק אביך יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת תולדות תשפ"ג

המקבל את הברכות יקבל את התורה

והנראה לפי עניות דעתי בזה אם אפשר ובעיני ה' יכשר, דיצחק אבינו עליו השלום רוח הקדש שורה עליו כידוע, והיה יודע שעתידה תורה לנתן לזרעו, דהיינו אחד מבניו עתידים בניו לקבל תורה, והיה יודע שיעקב איש תם ויושב אהלים, ועשו היה מכבדו כראוי. והברכה הזאת שרצה יצחק לברך היא הכנה לקבלת התורה, שמי שיזכה לברכה זו הוא שיזכה לקבלת התורה. ויצחק אוהב את עשו, כידוע:

ומכל מקום, כיון שברכה זו שרצה לברך היא הכנה לקבלת התורה, נסתפק יצחק אם זרע עשו הוא שראוי לקבל התורה או זרע יעקב. וכיון שהוא אוהב את עשו יותר, אמר, אעשה הכנה זו לעשו, אם הוא ראוי לקבלת התורה יזכה בברכה, ואם אינו ראוי לקבלת התורה לא יזכה בברכה. ולהכי לא ברכו בתחלה תכף ומיד בלי הבאת המטעמים, דכיון דברכה זו הכנה לקבלת התורה, נסתפק לו שמה יעקב הוא שראוי לקבלת התורה, ולפיכך נתחכם ואמר לו שיביא ציד ויעשה לו מטעמים, ובזה יראה, אם רצון ה' שזרע עשו הוא שראוי לקבל התורה ילך עשו וימצא ציד ויעשה מטעמים כאשר אהב, ולא יתגלה הדבר ליעקב ויקדימו. ואם יהיה שום עכוב בדבר, כגון שלא ימצא ציד, או אם יתגלה הדבר ליעקב ויקדימו במרמה ויקח הברכות, בזה ידע כי רצון ה' לתן התורה לזרע יעקב דוקא, לפיכך תלה הברכות בצידה. ועשה יצחק הדבר באזהרה גדולה לעשו שלא ישמע הדבר לזולת, ובזה יראה, אם מאת ה' נהיה הדבר שהתורה ראוייה לזרע עשו, לא יהיה שום עכוב לעשו בצידה, וגם לא יתגלה הדבר ליעקב ויקדים ויקח הברכות. וכל זה מובן מהפסוקים [וכו']:

רבקה הבינה את כוונת יצחק

ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשו בנו וילך עשו וגו'. ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר. הביאה לי ציד וגו'. ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך. (בראשית כו ה-ט). הנה רבקה ברוח הקדש שבה הבינה דעת יצחק, ואמרה, אם כונתו לברך עשו בהחלט, למה לא יברך אותו תכף ומיד, ולמה תלה לו הברכות בצידה, ולמה לא רצה לצוות לו בפני שום אדם. אלא ודאי זה הכנה לתורה, ורצה יצחק, כיון שנסתפק לו הדבר מי ראוי לקבלת התורה, לעשות נסיון בדבר, אם לא יהיה שום עכוב לעשו ולא יתגלה הדבר ויקדימו יעקב, אז עשו הוא הראוי, ואם לא היה ראוי, יטל יעקב הברכות:

כיון שנודע לה הדבר הבינה שרצון ה' שיעקב יתברך

וזהו שאמר ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשו, ביעו לבינו ביחוד, שלא ישמע הדבר לזולת, והבינה דעת יצחק כדכתבנו, שעם כל מה שגזרה יצחק, אפלו הכי נתגלה הדבר ליעקב וקדם ונטל הברכות, בודאי שמאת ה' היתה לו, והוא שראוי לקבלת התורה. והו' שאמרה רבקה ליעקב הנה שמעתי את אביך מדבר

אל עשו אחיך, כלומר, הוא מדבר לו ביחוד על דעת שאין שומע, ונראה לי בדעתו שאם יש שומע ויתגלה הדבר ותקדים אתה לברכות ולא יכיר בך, זה סבה לך מאת ה' ותזכה לברכות ולתורה. ומכל מה שגזרה אביך שלא ישמענו אחר, הנה אני שמעתי, ומדאני שמעתי, שמע מנה דרצון ה' שתזכה אתה בברכות ולתורה, לכן בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך, וזרע עצמך וקום הקדימו לעשו כדי שתזכה לברכות ולתורה, וקום מהר אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים, רמזה לו לשתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה [וכו']:

רבקה רמזה ליעקב שבניו יקדימו נעשה לנשמוע

עוד אמר ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב (פסוק י). דלכאורה תבת ביד מיתרת, דהיה לו לומר לתת את המטעמים וגו' ליעקב וגו', אלא רמזה לו גם בזה דעתידים ישראל להקדים עשויה לשמיעה:

'מה זה מהרת' רמז שיקבל את הלוחות

וכשבא יעקב ליצחק ואמר לו שהוא עשו, אמר לו מה זה מהרת למצא בני ויאמר כי הקרה ה' אלקיך לפני (פסוק כ). רמז לו יצחק באמרו מה זה, שיזכה לקח הלוחות שכתוב בהם 'מזה ומזה הם כתבים' (שם לב טו), ואמר לו, ממה שמהרת למצא והבאת לי בלי שום עכוב, מזה ראיה שתזכה לקח הלוחות שכתוב בהם 'מזה'. והשיבו יעקב לפי דעתו, כי הקרה ה' אלקיך לפני, כלומר, זאת סבה מאת ה' שברשותו רצית לברך, לעשות הכנה לקבלת התורה, ומי שראוי לפני ה' הזמינו לברכה:

יעקב זכה גם בידי עשו לדון דיני נפשות

אחר כך אמר לו גשה נא ואמשך בני האמה זה בני עשו אם לא (פסוק כא-כג). וכשמששו אמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו, נצנצה בו רוח הקדש ודברה בפיו, דשליטת הידים שנתנה לעשו, עתיד זרע יעקב לזכות בחלק מפנה לדון דיני נפשות, ולפיכך אמר הקל קול יעקב, אף על גב דיעקב לא נתן לו רק קול התורה לעסק בה, מכל מקום נתן לו גם חלק מידי עשו לדון דיני נפשות. ולא תאמר שהכירו יצחק ליעקב, לכך אמר ולא הכירו:

אחר כך אמר ראה ריח בני פריח שדה (פסוק כז), לרמז על שעת מתן תורה שנתמלא כל העולם כלו בשמים מגן עדן:

(פיתוחי חותם פרשת תולדות)

אבות העולם היו תמימים בכל

מעשיהם

אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה' (תהלים קיט א). אי נמי, אשרי תמימי דרך מדבר על האבות, דראשי תבות תמימי דרך ההלכים גימטריא 'אבות', דהאבות

התורה פראוי:

(אלף בינה, תהלים קיט אות א)

ישים האדם בטחונו אך ורק בידו יתברך

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). ועוד יתבונן האדם כי כל מה שיחשב האדם בעסקי העולם ובמשאו ובמתנו לא יועיל כלום, כי הכל תלוי בידו יתברך, כמו שכתוב בתורה (דברים ח יח) 'וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנתן לך פח לעשות חיל, ותרגום אונקלוס 'ארי הוא דיהב לך עצה למקני נכסין'. וכן אמרו רבותינו ז"ל (מ"ק כח), בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא. אם כן, כיון שפרנסת האדם תלויה בידו יתברך, מה יועילו מחשבותיו, מה שגור ה' עליו יגיע לו. וכיון שיחשב האדם דבר זה תמיד דהכל תלוי בידו יתברך, לא יבוא להרבות מחשבות בעניני העולם ועסקיו, וממילא אתיא רוחא, דבשעת התפלה ימצא מחשבתו טהורה ופנויה לעבודת ה' דוקא:

וזה הוא פונת שלמה המלך עליו השלום (משלי א טו) 'אל אל ה' מעשיך ויכנו מחשבתך, פרוש כל מעשיך שאתה רוצה לעשות בעניני העולם ובעסקיו תלה אותם ביד ה', ודע כי הוא העקר מה שיעשה ה' הוא שיהיה עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע, ואז ייכנו מחשבתך, שבזה תמצא מחשבותך פנויות בשעת תפלה:

והנה כשמישים האדם בטחונו בו יתברך, וידע כי הוא המשגיח בו ומפרנסו, גם הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ומזמין לו פרנסתו, שנאמר (תהלים נה כג) 'השלה על ה' יהבך והוא יכלכלך', פרוש, כשתשליך על ה' יהבך ובו תבטח כי הוא הון אותך, אז 'והוא יכלכלך'. אם כן, כיון שהכל תלוי בידו יתברך, ומחשבות אדם לא יועילו ולא יצילו בזה, למה לו ולצרה הזאת להרבות מחשבות ולהוסיף דאגות, ובפרט בשעת תפלה. לכן בעל תשובה צריך להזהר ביותר לטהר מחשבותיו בשעת תפלה, ובא הרמז על נכון **בראשית** הרומז לתשובה כאמור, אתה בעל תשובה בשעת תפלה שים רעיוניך אל ה':

(גני המלך, תיקון התשובה אות לה)

הם הנקראים **תמימי דרך** באמתות. וכתבו הראשונים ז"ל (ספר חסידים קס"ה), דכ"ד פעמים בתורה נכתבו אברהם יצחק ויעקב על הסדר, לומר לך דכל הכ"ד שעות של לילה ויום לא סרה מחשבתם מן המקום. נמצא, דבין בהליכתם ועבודתם ושכבם וקומם ומאכלם, בכל היה המקום ברוך הוא בין עיניהם. וזהו שאמר **אשרי תמימי דרך** הם האבות, שלהם ראוי לקרא **תמימי דרך** באמתות. והעד לזה, דתמיד היו הם הלכים בתורת ה', דהתורה העידה עליהם דכל כ"ד שעות לא פנו מחשבתם מיראת ה', אם כן להם ראוי לקרא **תמימי דרך**, דאפלו בהליכתם ובעסקיהם אינם חושבים כי אם ביראת ה':

האבות קיימו תורה שבכתב ותורה שבעל פה

ועוד אמר עליהם **אשרי נצרי עדתיו**. **עדתיו** הם שתי תורות, דהאבות עליהם השלום למדו וקיימו שתי תורות, כמו שכתוב (בראשית כו ה) 'וישמר משמרת מצותי חקותי ותורתך, ודרשו רבותינו ז"ל (יומא כח): דקים אברהם אבינו עליו השלום אפלו ערובי תבשילין. ולהם ראוי לקרא **נצרי עדתיו** שהם שתי תורות, מפני שבכל לבם בתכלית היו דורשים השם:

אף שלא פעלו האבות עזולה, לא הרהרו אחר היסודים

ועוד אמר עליהם **אף לא פעלו עולה** וכו'. דידוע דאברהם אבינו עליו השלום נפל לכבשן האש על קדוש שמו יתברך, ויצחק אבינו עליו השלום פשט צוארו על גבי המזבח לעשות רצונו יתברך, ויעקב אבינו עליו השלום כמה צרות באו עליו. וכלם לא הרהרו אחר מדותיו יתברך, רק היו שמחים ומקבלים גזרותיו יתברך בסבר פנים יפות. וזהו שאמר **אף לא פעלו עולה**, דהינו שלא עשו שום מעשה שראוי לבוא עליהם אותם הגזרות, אפלו הכי קבלו בסבר פנים יפות **ובדרכיו הלכו** כקדם הגזרה, ולא הרהרו אחר מדותיו יתברך:

וכונת דוד המלך עליו השלום בזה, לעורר לבות בני אדם ולהודיעם התדבקות השם כראוי כיצד תהיה, שיתלמדו מאבות העולם שלא היה לבם פונה מהשם בכל עת, דזהו יראת השם העקרית. ולאחר שאמר שלשה פסוקים הנזכרים על אבות העולם ועל יראי השם שהם תמימי דרך פראוי, אז התחיל לבקש על עצמו שישגי יראת ה' פראוי, וישגי ידיעת

חידה שבועית: מה כתב רבינו לדמו בכתוב "דאח דיה בני בריח שדה"?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עזו והדר:

פרשת מסעי:

ה' פרץ גרבר מאלעד.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוזן האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עזו והדר".

